

Καστανοπλουμίδι © Α.Π. Λεβέντης

Κράγκα © D. Nye

Περτικοσιάχινο © Α.Π. Λεβέντης

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΠΟΥΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ

Τα πουλιά είναι από τα πιο αγαπημένα θέματα στη τέχνη διαχρονικά σε όλα τα πλάτη και μήκη της γης σε πρωτόγονους και προηγμένους πολιτισμούς.

Στην κυπριακή τέχνη η απεικόνιση πτηνών επιβεβαιώνει τον κανόνα. Στον αρχαίο κόσμο της Κύπρου και κυρίως κατά τον 8ο-6ο αιώνα π.Χ. η απεικόνιση πουλιών κυριαρχεί στη διακόσμηση των αγγείων. Στην καμπύλη επιφάνεια τους απλώνονται σχηματοποιημένα πτηνά, πραγματικά έργα τέχνης.

Αγάλματα ιερών με αετούς στα χέρια προδίδουν τη συμβολική σημασία των πτηνών αυτών, πιθανότατα ως στοιχείο δύναμης και εξουσίας. Το περιστέρι αντίθετα ως το κατεξοχήν πτηνό της Αφροδίτης, παριστάνεται με γυναικείες μορφές και θεωρείται σύμβολο αγάπης και τεκνοποίησης. Η χήνα, η πάπια και μικρά πουλιά απεικονίζονται μαζί με παιδιά συχνά σε ανάγλυφες παραστάσεις, όπου έχουν μάλλον τον χαρακτήρα κατοικίδιων.

Εφυαλωμένη κούπα
με εγχάρκτη διακόσμηση πτηνού
(πιθανόν γερακιού), 13ος αιώνας μ.Χ.

Πήλινο αγγείο
από το χωριό Φοινί
με ανάγλυφη
διακόσμηση από
2 πουλιά στο άνω
μέρος των λαβών,
19ος αιώνας μ.Χ.

Κατά τη μεσαιωνική περίοδο, κυρίως στα εφυαλωμένα κεραμικά σκεύη από τα πιο συχνά διακοσμητικά θέματα είναι τα πουλιά. Στις απεικονίσεις τους δύσκολα αναγνωρίζονται συγκεκριμένα είδη πουλιών. Ωστόσο είτε μεταφέρουν την αγάπη των ανθρώπων για τον φτερωτό κόσμο των πουλιών είτε πάλι αναφέρονται στις χάρες ορισμένων από αυτά όπως είναι η καμαρωτή – πλουμιστή πέρδικα, ο μακρύς εντυπωσιακός λαιμός των υδρόβιων πουλιών, η περηφάνια των αρπακτικών που εκτός άλλων ταύτιστηκαν με τον πλούτο και τη δύναμη.

Στα νεότερα χρόνια απεικονίσεις πουλιών ανευρίσκονται τόσο στα χρηστικά όσο και στα διακοσμητικά αντικείμενα, παραδείγματα έχουμε στα υφαντά, στα κεντήματα, στα κοσμήματα και στα πήλινα οικιακά σκευή. Στα εκκλησιαστικά σκεύη, κυριαρχεί ο δικέφαλος αετός, έμβλημα των Παλαιολόγων των τελευταίων βυζαντινών αυτοκρατόρων και σύμβολο της βυζαντινής ελληνορθόδοξης παράδοσης στον μεταβυζαντινό κόσμο.

Γενικά η παρουσία πουλιών αλλά και η εικόνα τους μεταφέρει την αίσθηση της υπαίθρου και τους ήχους της εξοχής μεταδίδοντας ευφορία και αισιοδοξία.

Στην έκθεση παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά δείγματα από τις Συλλογές του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Λεπτομέρεια ψηφιδωτού δαπέδου
με σκηνές τρύγου από την Οικία Διονύσου
στην Κάτω Πάφο. Απεικονίζεται πέρδικα
να ραμφίζει ένα τσαμπί, 2ος-3ος αιώνας μ.Χ.

Πτηνόσχημο ρυτό
Δίχρωμου Γραπτού τύπου,
11ος αιώνας π.Χ.

Μελισσοφάγος © D. Nye

Αλκυόνη © Α.Π. Λεβέντης

Πλουμίδι © A. Stoecker

Οργάνωση έκθεσης

Τμήμα Αρχαιοτήτων, Μουσείου 1,
Τ.Θ. 22024, 1516 Λευκωσία
antiquitiesdept@da.mcw.gov.cy
www.mcw.gov.cy/da

Λεβέντειο
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Ιπποκράτους 15-17, Λαϊκή Γειτονιά,
Τ.Θ. 21015, 1500 Λευκωσία
Τηλ: +357 22 661475 / 22671997
Fax: +357 22 662285
E-mail: info@leventismuseum.org.cy

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου,
Τ.Θ. 28076, 2090 Λευκωσία
Τηλ: (+357) 22 455 072
Φαξ: (+357) 22 455 073
E-mail: birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy

Έκθεση

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η Κύπρος είναι ένα πολύ σημαντικό μέρος για τα πουλιά σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο κυρίως λόγω της θέσης της, καθώς βρίσκεται σε έναν από τους μεγαλύτερους μεταναστευτικούς διάδρομους της Μεσογείου. Περισσότερα από 200 είδη περνούν από την Κύπρο το φθινόπωρο και την άνοιξη, καθώς ταξιδεύουν μεταξύ Αφρικής, Ευρώπης και Ευρασίας. Υπολογίζεται ότι κατά τη μετανάστευση, γύρω στα 150 εκατομμύρια πουλιά περνούν πάνω από το νησί μας - ένας εντυπωσιακός αριθμός! Από τα μεταναστευτικά είδη, περίπου 40 φωλιάζουν τακτικά ή περιστασιακά στην Κύπρο, ενώ τα είδη που μένουν μόνιμα στο νησί και φωλιάζουν εδώ είναι περίπου 50. Συνολικά, στην Κύπρο μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί περισσότερα από 400 είδη. Η Κύπρος έχει επίσης αναγνωριστεί από το BirdLife International ως Ενδημική Περιοχή για Πουλιά παγκόσμιας σημασίας, αφού έχει ενδημικά είδη και υποείδη πουλιών, δηλαδή είδη που δεν υπάρχουν πουθενά αλλού.

Τα πουλιά στην Κύπρο υπάρχουν σε όλους τους βιοτόπους από τις βραχώδεις ακτές, μέχρι τις κορφές του Τροόδου, τις αγροτικές περιοχές, τους υγροτόπους και τους θαμνότοπους. Παραδοσιακά οι ασχολίες του ανθρώπου στην ύπαιθρο, γεωργία και κτηνοτροφία, ευνοούσαν μια μεγάλη βιοποικιλότητα όμως με την εγκατάλειψη αυτή χάνεται σταδιακά. Η σταθερότητα των πληθυσμών των πτηνών έχει καθιερωθεί ως ένας από τους σημαντικότερους δείκτες περιβαλλοντικής ευημερίας και υγείας. Η μείωση της βιοποικιλότητας των πτηνών αποτελεί άμεσο κίνδυνο για άλλα είδη, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Όλοι οι οργανισμοί - συμπεριλαμβανομένων των πουλιών - είναι μέρος του τροφικού δικτύου και όλα τα μέρη είναι αναγκαία για να κρατηθεί η ισορροπία στο οικοσύστημα. Ένα υγιές και ποικίλο οικοσύστημα είναι η βάση της οικονομικής ευημερίας και διασφαλίζει την υγεία των μελλοντικών γενεών, ενώ μας βοηθά να ανταπεξέλθουμε στην αλλαγή του κλίματος καλύτερα. Εξίσου σημαντική είναι όμως και η εγγενής αξία των πουλιών: η ύπαρξή τους ομορφαίνει την καθημερινότητά μας, προσθέτοντας χρώμα, ήχο και έμπνευση στη ζωή μας.

Μας θυμίζουν τί σημαίνει ελευθερία.

Έχουμε λοιπόν ευθύνη να προστατεύσουμε την παγκόσμια αυτή κληρονομιά καθώς περνά από το νησί μας.

